

TS na radnoj grupi za izradu medijske strategije

Radna grupa za izradu medijske strategije bavila se na sastancima 13. i 16. avgusta pitanjima projektnog i vanprojektnog finansiranja medija. Kao stručnjak za ovu materiju, na sastancima je učestvovao Nemanja Nenadić, programski direktor TS.

Na prvom skupu, koji je u celosti bio posvećen pitanju projektnog finansiranja medija, Nenadić je podsetio na probleme koje je TS uočila tokom izrade aktuelnog Zakona o medijima i javnom informisanju, kao i pratećeg pravilnika koji je donelo Ministarstvo kulture. Među problemima koji tada nisu rešeni, a ni do danas, što su potvrdila izlaganja i drugih, nalaze se sledeći:

1. neograničena diskrecija pri donošenju odluka o tome da se uopšte obezbede sredstva za finansiranje programa od javnog interesa, u pogledu iznosa koji će biti opredeljen za tu namenu, kao i vremena raspisivanja konkursa;
2. neograničena diskrecija u odabiru tema koje predstavljaju javni interes, između onih koje su pobrojane u zakonu, a koje će biti finansirane iz ovih izvora, usled čega neki javni interesi koje je zakonodavac prepoznao mogu biti zanemareni;
3. nedovoljno razređene zakonske odredbe, usled čega neka pitanja ne mogu da se reše samo izmenama Pravilnika;
4. nepostojanje pravila za sukob interesa članova komisije koja razmatra projekte, a koji se otkrije naknadno, nakon pristizanja projekata;
5. nepostojanje prava na zaštitu u vezi sa nezakonitim sprovođenjem konkursa, kako u pogledu uslova i kriterijuma konkursa, tako i u pogledu odluke o podršci za projekte;
6. garancije poštovanja standarda novinarske profesije koje se tretiraju kao kriterijum koji utiče na odluku o dodeli sredstava, umesto da budu postavljene kao uslov, da bi neki program koji će biti predstavljen na određenom mediju uopšte mogao da dobije podršku;
7. nepostojanje obaveze da se numerički iskaže u kojoj meri su projekti odgovorili na pojedine kriterijume konkursa, usled čega su obrazloženja odluka o izboru između prijavljenih projekata nejasna i neuporediva, a pravna zaštita u pogledu ocene o dodeli sredstava nemoguća;
8. kod odabira članova komisije se prvenstveno gleda na to da li je kvalifikovan predlagač, a ne da li su predloženi kandidati bolji od konkurenata – time se konkursne komisije pretvaraju u tela u kojima članovi predstavljaju svoja udruženja, umesto da budu odabrani oni koji su po ličnim kvalitetima najbolji;
9. postojanje potrebe da se u zakonska rešenja ugrade i neki mehanizmi koji postoje kada je reč o dodeli sredstava za finansiranje programa udruženja, kao i mehanizmi iz drugih zakona koji uređuju konkurse i nadmetanja;

10. potreba da se obezbedi javnost proizvedenih medijskih sadržaja, kako bi građani mogli da se uvere da je javni novac iskorišćen na predviđeni način;
11. s obzirom na definiciju slučajeva kada medijski programi mogu da budu finansirani i van konkursa, postavlja se pitanje dokazivanja da nije bilo moguće obuhvatiti temu konkursom, kao i pitanje zbog čega se uopšte opredeljuju unapred sredstva za finansiranje programa koji su vanredne prirode, umesto da se ona izdvoje iz budžetske rezerve;
12. nepostojanje obaveze da se obezbedi evaluacija realizovanih programa koji su finansirani iz budžeta, u pogledu kvaliteta programa i postizanja ciljeva finansiranja;
13. nepostojanje mogućnosti da se u sadašnjem pravnom okviru kvalitetni programi medija finansiraju iz budžeta naknadno - kada se pokaže da su autori stvorili program koji značajno doprinosi ostvarivanju javnog interesa, iako nisu dobili podršku iz budžeta od početka (ovaj vid finansiranja bi bio suplement uz sufinansiranje programa pre nego što budu izrađeni);
14. nepostojanje mehanizma koji bi obezbedio da se u svakom slučaju kada dobitnik sredstava nije postupio po zakonu i ugovornoj obavezi obezbedi povraćaj sredstava u budžet.

U okviru sednice koja je bila posvećena drugim vidovima finansiranja, Nenadić je podsetio na nalaze i predloge TS u vezi sa „začaranim krugom medijskog oglašavanja“, gde bitna pitanja nisu rešena ni u jednom od tri moguća pravna akta – Zakonu o medijima, Zakonu o oglašavanju i Zakonu o javnim nabavkama. U tom smislu, on je podsetio da je sada najaktuelnije pitanje donošenja novog Zakona o javnim nabavkama, sa čime se kasni (trebalo je da do kraja 2017. budu usvojene izmene, na osnovu Akcionog plana za poglavlje 23 EU integracija Srbije).

Sadašnje državno oglašavanje nije uređeno ni na logičan ni na dosledan način, usled čega dolazi do rasipanja dela javnih resursa, radi kupovine podrške medija, preusmeravanja sredstava koja bi mogla biti dodeljena za finansiranje programa na druge budžetske stavke, kao i do neracionalnih rashoda. Posebno je apsurdno što postoje različita pravila za nabavku usluga kada je reč o štampanim i elektronskim medijima, usled postojanja izuzetka iz člana 7. st.1. t. 10) Zakona o javnim nabavkama, a koji predviđa da se ne primenjuje Zakon na „kupovinu, razvoj, produkciju ili koprodukciju radio i televizijskog programa ili vremena za emitovanje programa, s tim što se na nabavku dobara, usluga ili radova potrebnih za produkciju, koprodukciju ili emitovanje takvih programa primenjuje ovaj zakon;“.

Prema informacijama koje je TS dobila od eksperata iz EU, ovaj izuzetak jeste u skladu sa relevantnim direktivama, ali je smisao njegovog donošenja bio da se omoguće nabavke usluga za potrebe javnih TV i radio servisa, a ne da se koriste kao izuzetak za nabavke drugih državnih organa. U svakom slučaju, nema prepreke da Srbija precizira ovu normu i da tako spreči zloupotrebe pri trošenju javnih sredstava.